No. 1660 Zaterdag 23 October 1915. 32ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag. Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.— Afzonderlijke nummers fl. 0.15. Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

DE OORLOG.

Ook deze week blijft de Balkan de meeste aandacht vragen. Het botert nog niet erg met Griekenland. Engeland en Rusland hebben een heel lieve, vriendelijke nota gezonden aan Koning Constantijn om Zijn Majesteit er op te wijzen, dat hij zich vergist in den uitleg van het Servisch-Grieksch tractaat. Die buitenstaanders beweren, dat Griekenland wel degelijk verplicht is Servië bij te springen nu het wordt aangevallen door Bulgarije. Ten overvloede biedt de Vierbond, na onderling overleg, het eiland Cypres aan. Dat krijgt Griekenland heelemaal cadeau, als het maar een handje helpen wil.

De stemming is anders vriendelijk genoeg. De Grieksche soldaten moeten ook de Fransche en Engelsche officieren salueeren, terwijl de broer des Konings naar Salonica is gegaan om de ontscheepte troepen te verwelkomen. Eerstdaags wordt de Koning in eigen persoon verwacht.

Het is voor de Verbondenen een niet gering voordeel, dat zij hun troepen in Griekenland mogen landen en met Grieksche sporen vervoeren tot aan de grens van Servië. De Franschen zijn in Macedonië al slaags geweest met de Bulgaren en hebben hun vuurdoop ontvangen. Italië maakt zich ook gereed Servië te helpen, maar heeft alleen als voorwaarde gesteld, dat het geen troepen behoeft te zenden tegen schoonpapa in Montenegro. Nu, dat is natuurlijk, en zal ook niet geëischt worden.

De Balkan staat dus reeds in vuur en vlam, en men is hard bezig er nog wat brandhout op te laden. Maar een Griek is slim en een Roemeen voorzichtig.

De Engelschen hebben in een week tijd tien Duitsche schepen getorpedeerd in de Oostzee, de bemanning werd meestal gered.

De voorsteden van Londen werden weer eens bezeppelind en flink met bommen bestrooid; de Franschen op hun beurt brachten een bezoek aan Trier.

Geheel de week blijft het parool: „houd wat je hebt;" in België, Noord Frankrijk en Rusland. Alleen tusschen Riga en Metau behaalden de Duitschers eenige voordeeltjes, de Russen daarentegen in Gallicië.

Een nieuw punt van strijd is Reims geworden, of liever een vlakte nabij Reims. De Duitschers hebben daar een geweldigen uitval gedaan, maar met weinig succes; de Fransche loopgraven waren buitengewoon versterkt.

In Elzas-Lotharingen schijnen de Franschen er toch beter voor te gaan staan, zij schuiven daar geregeld wat vooruit.

DE PAARDENBAAI VAN ARUBA.

III.

Het spreekt van zelf, dat de haven van Aruba voor zoover zij nu, door jarenlangen toevoer van slib, zand en steenen verzand is, alleen door uitbaggering met den zandzuiger of desnoods door een der baggermachines kan in orde gebracht worden. De maatregelen, die wij hier dus ter verbetering voorstellen, hebben derhalve geen andere strekking, dan dat dit kwaad der verzanding niet langer op dezelfde wijze blijve voortwoekeren.

Die maatregelen kunnen tot drie hoofdpunten worden teruggebracht.

1o. Nog krachtiger dan tot nu toe het geval was, zal het Gouvernement diene in te grijpen, om aan de uitroeiing van het houtgewas op Aruba paal en perk te stellen. Misschien dat, naar aanleiding hiervan, een of anderen idealist in de 2de Kamer, onbekend met ons nukkerig klimaat, de lust zal bekruipen, om den minister te verzoeken, ook den aanplant van boomen en heesters overal op Aruba langs velden en wegen als plicht aan ons Bestuur op te leggen. Dat zou natuurlijk groote dwaasheid zijn. Ingeval echter het Bestuur of een ondernemend Arubiaan er toe zou overgaan in vruchtbare, waterrijke streken als *Boebali* bijv. en *fontein* snelwassend hout te laten kweeken, dan stellen we ons daarvan wel eenig succes voor.

Maar zonder eenigen twijfel dient het nog bestaande houtgewas voor verderen ondergang te worden behoed. Dat is noodzakelijk en ook zeer goed mogelijk.

In aanmerking nemend, dat het groote gevaar dreigt van de aloë planters, is er geen andere uitweg, dan dat ons Gouvernement voor Aruba een streng verbod uitvaardigt tot het gebruik van alle andere hout als brandstof voor het koken van het aloësap, dan dat, wat expressellijk daartoe is aangeplant en tegen kleine vergoeding aan de aloëkokers wordt verstrekt. Wij ontveinzen het niet, dat dit op het eerste gezicht een harden maatregel lijkt, en wij voorzien ook, dat men op Aruba er zich met hand en tand tegen zal verzetten. Doch ten onrechte. Nu reeds kan men met positieve zekerheid voorspellen, dat toch vroeg of laat het totaal gebrek aan hout de Arubiaansche aloëplanters zal noodzaken naar een andere soort van brandstof om te zien. Is het dan niet aan te bevelen, nu reeds tot dien maatregel te besluiten, alvorens het zóó ver gekomen is, dat alle houtgewas is uitgeroeid.

Een goede haven is ook voor Aruba hoofdzaak. Het Gouvernement heeft recht van de Arubianen de volle medewerking te verwachten om na uitdieping der Paardenbaai verdere verzanding te voorkomen. Men moet daar iets voor over hebben. Als nu op andere wijze gezorgd wordt, dat er voldoende voorraad brandhout is, moeten alle Arubianen medewerken om het bestaande houtgewas te laten groeien.

Vele jaren geleden reeds heeft de *Amigoe* gewezen op de noodzakelijkheid een afzonderlijke houtkweekerij aan te leggen voor het Aloëkoken. Een polemiek tusschen de Heeren *Gorsira* en *Beaujon* in de *Curaçaosche Courant* was daar het gevolg van. De redenen voor en tegen zijn dus aan het Gouvernement bekend.

Zoodra de houtkweekerij op Boebali en andere geschikte plaatsen tot voldoende ontwikkeling is gekomen, en de aloëkokers met een weinig moeite het noodige hout kunnen bekomen, zal het houtkapverbod moeten worden afgekondigd en in werking treden.

2o. Een tweede middel om de verzanding in het vervolg geheel of gedeeltelijk tegen te gaan, bestaat in het verleggen of afsnijden der groote rooien. Men zou speciaal de groote rooi, die dicht bij Oranjestad langs *Heintje Croes* in het *Lagoen* uitmondt, misschien kunnen verleggen en een anderen uitweg geven veel meer Oostelijk, dus verder verwijderd van de Paardenbaai.

Over de uitvoerbaarheid van dit plan kan eerst beslist worden door topografische opmetingen en na grondiger bestudeering van de terreingesteldheid op Aruba. Indien het blijken zou, dat het terrein er zich werkelijk toe leent een doorgraving tot stand te brengen, veel Oostelijker gelegen, die tot nieuwe uitmonding voor deze rooi kon dienen, en dan zoo mogelijk, tegenover een plaats waar de koraalriffen langs de zee doorgebroken zijn, dan zou veel modder en slik direct naar zee worden weggespoeld. Doch ook al zou men niet de *geheele* rooi, maar slechts een *deel* er van kunnen afsnijden, dan zou toch minstens een groot deel van het dempingsmateriaal belet worden zich in de onmiddellijke nabijheid van de Paardenbaai uit te storten. En ook dát zou reeds veel gewonnen zijn.

Het is evenwel zeer goed mogelijk, dat het plaatselijk onderzoek zou uitwijzen, dat dit plan niet wèl uitvoerbaar is, of op ál te groote onkosten afstuit.

3o. Het derde middel, wat zeker wel het beste uitvoerbaar is, de minste kosten met zich meebrengt en het groote voordeel heeft zeker succes te hebben, is de *aanplant van de mangrove*.

Om dit artikel niet al te uitvoerig te maken, willen wij dit punt liever in een afzonderlijk nummer bespreken.

P. A. Euwens, O P.

De Fransche Katholieken.

Aan een ingezonden artikel van „Het Centrum" is het volgende ontleend:

Toen katholiek Frankrijk wist, dat het den steun van zijn kloosters ging missen, aan wie — een gevaar voor alle landen, waar veel kloosters zijn — door de leeken bijna alle godsdienstig-sociale arbeid was overgelaten, toen lag ook de Fransche katholieke wereld, dat zij op niemand kon rekenen dan op zich zelf en dat het geloof strijden of sterven moest.

Aarzelend eerst, maar met stijgende kracht, zette een heroveringsveldtocht in, die later wellicht in alle landen met eere genoemd zal worden.

Op godsdienstig, intellectueel en godsdienstig-sociaal gebied.

In Frankrijks groote steden verrezen nieuwe kerken. Méér dan Frankrijk moest Parijs bekeerd worden. Laat men mij één wereldstad noemen, waar zooals in het diocees Parijs in 1913 — in één jaar tijds 19 nieuwe kerken gewijd werden.

De Kerk van Frankrijk miste alle inkomsten, maar de vrouwen der eerste standen gordden zich aan om huis aan huis den „denier du culte", die kerken en geestelijkheid onderhouden moet, te vragen. Enkel in het (thans saamgesmolten) diocees Cambrai—Lille brengt die penning jaarlijks 2 millioen franks op, zonder dat in dit cijfer nog begrepen zijn de kosten der (zeer talrijke) katholieke scholen en de katholieke universiteit te Lille.

Ook de armsten, godsdienstig of minder godsdienstig, vragen: „Is het voor mijnheer den Pastoor?" en zij geven zonder uitzondering tenminste hun sou.

De opheffing van het Concordaat in Frankrijk heeft althans dit groote voordeel gehad, dat de geestelijkheid en het episcopaat onafhankelijk zijn geworden van de wereldlijke macht. Vroeger was het een heele geschiedenis voor een bisschop, om een kwestie te hebben met „Monsieur le préfect". Alles werd gedaan, om dat te vermijden. Nu hoeft men geen rekening meer te houden met dat gewichtige personage.

Na het „Non possumus" van Pius X is de Kerk van Frankrijk verarmd, maar ook vrij.

Zij hoeft niemand naar de oogen te zien.

En, la liberté ne s'achète pas", — vrijheid is meer waard dan goud. Dit is een der oorzaken van de ongeloofelijke opleving. De geestelijkheid is op slag populair geworden, het episcopaat kan zijn vleugels uitslaan. Van een der Fransche bisschoppen gaf men mij eens de volgende schets: „Onze vroegere bisschop was altijd in zijn paleis, niemand kende hem, zijn invloed op de bevolking was bijkans nul. Onze tegenwoordige bisschop is haast nooit in zijn paleis te vinden. Men ziet hem aan alle stations, men hoort hem op alle vergaderingen. Zijn invloed is enorm!" — Het was dezelfde bisschop, die eens op een gewestelijken katholiekendag het plan aangekondigd heeft, om met 50.000 mannen naar Parijs te gaan en van de regeering de vrijheid voor de katholieken op te eischen in alle punten, waar die gekrenkt is. „En, zeide men mij, iedereen gelooft, dat het hem lukken zal zulk een leger mannen om zich heen te scharen . . . ." Tot de dood, helaas, tusschenbeide kwam

Over heel Frankrijk is men dien kruistocht begonnen, dien men plaatselijke missies noemt en van alle missie-predikers komt dezelfde blijde boodschap: de resultaten overtreffen alle verwachtingen.

Iedere stand, sekse, leeftijd, beroep, krijgt zijn beurt in steden en dorpen. Is ze niet aardig, de missie voor de Parijsche „midinettes" (atelier-meisjes), die zoozeer in den smaak valt?

Dat het jongere geslacht, ook en juist de ontwikkelden, het oudere ver overtreft in trouw aan de Kerkelijke plichten, mag ik welhaast als bekend veronderstellen. Ten overvloede blijkt het nog uit eene enquête, die Agathon („Les jeunes gens d'aujourdhui") hield onder wat de schrijver de „élite van de Fransche jongelingschap" noemt (in hoofdzaak de studenten in de letteren en philosophie).

Uit deze enquête komt de trouw aan het „godsdienstig geloof" als een van de 5 hoofdkenmerken van het jongere geslacht te voorschijn.

De „Ecole Normale", het instituut dat Frankrijks professoren en lyceumleeraren vormt, gaat „om".

Het aantal jongelui, die zich „Tal." noemen (ceux qui vont à la messe), klimt jaarlijks onder de Normaliens. Priesters worden daar uitgenoodigd, om conferenties in de inrichting te geven. Telkens weer komen er geestelijke roepingen voor. Wie weet, wat de Ecole Normale was en is in het intellectueele leven van Frankrijk, weet ook, wat die opbloei beteekent. — Een analoog verschijnsel treft men aan bij de „Ecole Centrale" der ingenieurs.

De Bond van katholieke leeraren, gesticht door Lotte, die het „Bulletin des professeurs de l'Université, uitgeeft, verdubbelt jaarlijks in ledental: opgericht in 1910, waren er in 1912 — 214 leden (18 Universiteitsprofessoren, 12 onderwijzers, 184 leeraren aan lyceeën). In 1913—423.

Wat de lagere scholen betreft, elk jaar moet de heer Petit weer de zelfde klacht doen hooren, als hij in zijn „Rapports officiels annuals sur l'enseignement officiel en France" moet constateeren, dat de vrije (katholieke) scholen weer toenamen in bloei, in leerlingen-aantal.

Ik geloof niet, dat er één land ter wereld is, dat een pleiade van katholieke eersteklas schrijvers kan aanwijzen, zooals Frankrijk met zijn „grands B", — na Brunetière, Bourget, Bazin, Bordeaux, Bertrand, terwijl, men wacht op Barrés; — met Charles Péguy, Francis James, — hoeveel anderen nog?

Schrijvers, die niet alleen katholiek, maar bijna allen propagandist zijn.

Ik eindig . . . . . met de vrouwen, de Fransche vrouwen met haar benijdenswaardige vindingrijkheid.

Om van haar duizenderlei goede werken niet te spreken, wil ik enkel met een paar woorden de „Ligue Patrotique des Françaices" vermelden. Dit is een vereeniging (in 1902 opgericht) van Fransche vrouwen, die „haar geloof en haar godsdienstige vrijheid met alle geoorloofde middelen willen verdedigen," een negatief doel, dat weldra tot het positieve: „herstel der christelijke sociale orde" werd verruimd. Zij telt thans meer dan 600.000 leden (Voor de bevolking van Nederland zou dit een bond van 75.000 vrouwen bedragen. Hebben wij dien ?.....) De organisatie is schitterend, éénig en steekt zich vanaf het Centraal bestuur in steeds enger wordende kringen tot in de kleinste dorpen en gehuchten uit. Een staf „conferenciers" reist het land af om in de afdeelingen het leven wakker te houden. Op elke 10 leden één „dizainière" (propagandisten), die maandelijks haar 10 gezinnen bezoekt, als zij er het maandblad bezorgt, toesiet of allen hun kerkelijke plichten vervullen, of de kinderen den catechismus bezoeken, of de dochters in goede betrekkingen zijn enz. enz. En welk sociaal werk er noodig is in een parochie, de Ligue pakt het aan: hier een bewaarschool, ginds landbouwcursussen. Toen, na de scheidingswetten, sommige kleine parochies, vooral in de bergstreken, geen herder hadden, zijn het soms de leden der Ligue geweest, die in de kerk de klok luidden, en al had men daar geen H. Mis, men bad samen het ochtendgebed en 's avonds den Rozenkrans.

Nu in den oorlog, vooral in het bezette gebied, hoe weert zich daar de Ligue! Reeds hebben enkelen fier aan hun hoofdbestuur gemeld: Als de oorlog over is, zult u tevreden over ons zijn!

Geeft dan het bovenstaande het beeld van een volk zonder wil of overtuiging, van een „trouweloos" volk?

Ik meen eer...... van een ridderlijk volk.

Zij hebben misschien de Fransche Kerk kunnen vergeten toen deze rijk en machtig was. Als één man zijn zij opgestaan, om Haar te steunen, toen zij arm en vervolgd was.

Niet voor niets heeft Montalembert indertijd gezegd: „L'Eglise, c'est une femme. Plus qu'une femme c'est une Mère!"

Zeker, de Franschen hebben verschillende gebreken, ik denk er niet aan, het te ontkennen, en één daarvan is — speciaal bij de katholieken — dat zij zoo gul hun fouten aan de groote klok hangen, terwijl andere naties er veelal op uit zijn, die te verbergen, liefst ook voor zichzelf.

Maar...... wie ging „gerechtvaardigd" heen uit den tempel?

Aan een ridderlijk volk kan men veel vergeven en men mag er veel van hopen.

Ik meen te mogen besluiten: „Frankrijk heeft zichzelf geholpen", maar dan ook geen medelijden of geringschatting verdiend.

Bij den staf tijdens een nachtaanval.

Lennhoff, de oorlogscorrespondent van de „Vossische Zeitung" in Polen, geeft een beschrijving van een spannenden nacht dien hij bij den staf van een Duitsche divisie heeft doorgebracht.

We eten ons avondeten uit de vuist. Er is geen tijd om de kaarten bijeen te schuiven en voor het maal te gaan zitten. Ordonnansen reiken ons koud eten aan. De meesten laten echter hun bord staan. Onvermoeid zetten zij hun werk voort.

Luider wordt het getoeter der telefoontoestellen. Een langgerekte huilenden toon schijnt het thans te zijn. Geen oogenblik leggen de officieren hun hoorntoestel neer. Aan de overzijde begint reeds de wilde dans. Roode bliksems lichten boven den berg. Garven van licht schieten omhoog. En onmiddellijk daarop is de helsche kanonnade in vollen gang. Als een zware donder rolt het geraas der houwitsers door den nacht. De tegenstander blijft het antwoord niet schuldig. Ook zijn artillerie verbreekt het zwijgen en haar projectielen vliegen huilend over de vlakte. Voorbij is het nu met de duisternis. Het roode schijnsel boven de donkere dennen van den berg, dat eerst slechts als een bliksem opvlamde, om na iedere laag weer te verdwijnen, staat thans als een laaiende brand, die van minuut tot minuut feller wordt, aan den hemel. Even nadat wij het vermoeden uitgesproken hebben, dat

de granaten daar ginds brand veroorzaakt moeten hebben, komt ook reeds 't bericht : de boerderij brandt.

Wel een half uur lang blaffen de kanonnen elkaar aan. Dan komt plotseling een nieuwe toon in de melodie. Eerst als een verre stortregen, dan als hagel tegen de ruiten. Infanterievuur. De artillerie wordt een korten tijd stiller, maar zooveel te duidelijker spreken nu ook de machinegeweren. De spanning wordt voor ons onverdragelijk. Wij vragen en krijgen verlof naar de artillerie te gaan. Een kleine afstand en wij zijn boven. Oorverdoovend is hier het geraas. Korte bevelen trachten zich verstaanbaar te maken. Onmiddellijk voor ons waarnemingspunt ligt de brandende boerderij Links van de hoeve schieten nu vlammen op, blijkbaar is een bijgebouw in brand geraakt. Nauwelijks echter hebben wij een blik in de verte gedaan, als plotseling het zware geschut van den vijand weer begint. Honderd monden schijnen te huilen en als een duizendvoudige bliksem is hun vuur. Een officier verzoekt ons om te keeren. Straks schieten zij weer op ons, en dan is het hier te gevaarlijk, zegt hij troostend. Ongaarne schikken wij ons. Tegelijk met ons komt een ruiter bij het kwartier aan. De artilleriegeneraal der divisie met zijn ordonnansen. We zullen het klaar spelen, verkondigt hij. De stellingen van de Russen zijn leelijk in elkaar geschoten.

Weer werpt de nacht het gerol van het artillerievuur als een golf tegen onze rinkelende ramen. Hooger en hooger stijgt de gloed aan den hemel. Rapport na rapport bereikt den staf door de telefoon. En bevel op bevel wordt langs denzelfden weg afgegeven. Dan weten wij plotseling, dat de bestorming over de geheele linie begonnen is. Woedender wordt het geweervuur. Blazend ratelen de machinegeweren. En het is alsof wij daar tusschen een veelstemming hoera hooren. We weten niet of het werkelijkheid of zinsbedrog is, maar allen staan wij onder den druk van een zenuwachtige onrust. Zal het werk gelukken of zullen de Russen hier het offensief kunnen tegenhouden? Dat is de vraag die in ons brandt.

Daar komt het eerste bericht. De spanning wijkt. De telefoonofficier roept iets in zijn toestel. Dan het bericht : boerderij genomen. Onmiddellijk daarop echter een nieuw : hevige tegenstand bij de fabriek. De aanval moest bij de draadversperringen voor een overmacht machinegeweervuur van den vijand gestaakt worden. Nog eens probeeren, klinkt bevel terug.

Een tijd lang is het nu heel stil boven den berg Geen geluid verbreekt de stilte. Dit duurt echter slechts minuten. Dan breekt de hel opnieuw los. Weer eerst de artillerie, de houwitsers, de veldkanonnen. Luider en doordringender nog dan des avonds. Sterker wordt ook het geprutteI van het infanterievuur, rhytmisch in de maat.

De uren kruipen voorbij. Een ouderwetsche muurklok wijst drie uur. Nog steeds duurt de strijd voort De telefoon teekent iedre fase aan. De tweede stormloop had kort na middernacht de vijandelijke loopgraven bereikt, maar versterkingen van Siberiërs hadden weer tot den terugtocht gedwongen. Een kwartier geleden zijn de onvermoeibaren ten derden male begonnen, in de dekkingen wordt thans man tegen man geworsteld. Ieder oogenblik kan de beslissing vallen. Weer een pijnigend wachten. Potlooden trommelen tegen den kant van de tafel. Een nevel van sigarettenrook hangt om de officieren, die aan het werk zijn De nacht begint te wijken voor den aanbrekenden dag.

Vier uur. De divisie-commandant en de chef van zijn staf zijn, zoodra het licht werd, naar buiten gereden. Wij zouden gaarne mede willen om misschien nog 't einde van den slag mee aan te zien. De telefoon brengt het verzoek over. Op hetzelfde oogenblik bijna komt echter ook reeds het antwoord : de heeren kunnen onmiddellijk naar I. rijden. Zooeven is de fabriek genomen, de Russen vluchten door de stad terug.

De Zeppelin-aanval in Engeland.

In de „Berliner Morgenpost" leest men de volgende beschrijving :

In den middag van den 9en Augustus riep het sein van het commandeerende luchtschip de zich onderweg bevindende luchtvaartuigen op de Noordzee te zamen en gaf het bevel : aanval op de Oostkust van Engeland. Daarbij werd ieder schip een bepaald doel aangewezen. De koers en het vertrek werden zoo geregeld, dat de luchtschepen bij het invallen van het duister bij de Engelsche kust waren en dan op de aanvalspunten konden afsturen. Ofschoon zware wolken en hevige regen den tocht bemoeilijkten, bereikten toch alle schepen om middernacht hun doel. Zoowel boven de Humber alsook boven Harwich en boven de Theems tot Voolwich trachtten vele zoeklichten de luchtschepen, die men hoorde naderen, te vinden. Overal bliksemde het vuur uit de batterijen, die het uiterste deden om den vijand tegen te houden, zooals steeds zonder succes.

Boven de havenwerken bij Hull, boven Harrich en boven de krachtig vurende oorlogschepen, die op de Theems lagen en ook boven het senaal te Woolwich, wierpen de luchtschepen hun bommen. Nu eens kon men gebouwen zien instorten, dan weer zoeklichten, die zooeven nog helder licht gaven, plotseling zien uitgaan. Een batterij, die bijzonder levendig gevuurd had, staakte plotseling haar vuur, toen twee welgerichtte bommen op haar neergeworpen werden. Onmiddellijk nadat de bommen geworpen waren, waren vele plaatsen die zooeven nog verlicht werden in duisternis gehuld. Na een oogenblik van donkerte, braken dan hier en op vele andere plaatsen schijnsels van licht en brand te voorschijn, die zich spoedig tot ver zichtbare branden ontwikkelden.

Tot kort voor den aanval hadden de luchtschepen voortdurend met elkaar in draadlooze verbinding gestaan. Gedurende den aanval onder het gedonder der ontploffende bommen, hield dit op, maar onmiddellijk daarna begon niet weer en kort na middernacht wisten alle deelnemende schepen en ook de admiraliteit, dat alle vaartuigen op den veiligen terugweg waren. Bij het aanbreken van den morgen voeren alle schepen bij het mooiste weer naar hun verschillende ver uit elkaar liggende havens.

Eenige dagen later, in den nacht van 12 op 13 Augustus, werd de Engelsche kust opnieuw door onze luchtschepen bezocht. De haven van Harwicht, die als operatiebasis van lichte Engelsche oorlogsvaartuigen een bijzonder geliefd voorwerp is voor aanvallen, werd gebombardeerd; behalve de havenwerken, werd dezen keer daar ook de groote electrische centrale het slachtoffer van den aanval.

Den 17en Augustus werd het luchtschip-eskader opnieuw verzameld, en dezen keer luidde het bevel : naar Londen. Het weer was dien dag, zooals bij de voorafgaande aanvallen gunstig Na het invallen van de duisternis zweefden verscheidene luchtkruisers boven de Engelsche kust. Een er van voer boven het arsenaal van Woolwich, wierp er springbommen op en strooide vervolgens spring- en brandbommen boven de dokken van Londen.

Er moet zeer ernstige schade zijn aangericht.

De tweede kruiser had een Noordelijken koers gekozen en zag ondanks het bedekken van alle licht spoedig na middernacht de lichtrijen van de straten van Londen links voor zich liggen. Nadat het schip koers genomen had in de richting van de bank van Engeland, naar het overige in den nacht bijna geheel verlatene Bank-kwartier tot aan het Victoriastreet-station, liet de luchtkruiser snel achter elkaar spring- en brandbommen op de huizengroepen van de city vallen. Tegelijkertijd begon van alle kanten een artillerievuur-aanval op de rustverstoorders. Van boven kon men gebouwen zien instorten na de ontploffingen, daar men in den helderen nacht de blokken huizen en straten zeer goed onderscheiden kon. De Engelsche artillerie had geen succes; van het vliegtuig-eskader, dat de hoofdstad beschermen moest, merkte men niets. De Engelschen gebruikten geen zoeklichten en schoten in het donker om hun stellingen niet te verraden. Toen de luchtschepen weer op volle zee waren, konden zij zich nog orienteeren bij het schijnsel van den brand.

Een ander schip werd in de buurt van Ipswich en Woodbridge levendig beschoten. Ofschoon het binnen den straal van het zoeklicht kwam, ging het tot den aanval over, want de sterke artillerische bewapening duidde er op, dat deze plek van belang moest zijn voor de militaire kracht van Engeland. De batterijen stonden daar ter bescherming van de fabrieken en hoogovens. Men kon van uit het schip branden en instorting waarnemen.

Alle schepen deelden elkaar hun resultaten op zee mee en ook thuis wist men reeds van het succes en de terugreis van de luchtkruisers. Ondanks de ontzaglijke artillerie en de vele vliegers, die men tegen de kruisers opgelaten had, kwamen alle drie zonder eenige beschadiging in hun haven terug.

Polen's toekomst.

Aan de „N. Ct." wordt uit Weenen over de plannen tot herstel van Polen o. a. gemeld :

Uit hetgeen hooggeplaatste personen in gesprekken uitlaten volgt, dat geen plan bestaat om een Duitschen prins of een Oostenrijkschen aartshertog op den ouden Poolschen troon te plaatsen. Overigens moet het herstel van een vereenigd Polen volgens de oude historische lijnen, d. w. z als onafhankelijk koninkrijk, als een niet te verwezenlijken utopie worden beschouwd. Het lot van Polen is in hooge mate afhankelijk van een overeenstemming tusschen Duitschland en Oostenrijk, wanneer de oorlog ten einde zal zijn.

Volgens de thans overwegende denkbeelden is Polen bestemd, een deel te worden van het Oostenrijksche keizerrijk, aldus een krachtigen bufferstaat vormende. Duitschland's belang hierbij ligt in de ontwikkeling der militaire macht van Polen tegen Rusland.

Noch te Berlijn, noch te Weenen gelooft men, dat de nederlaag, die aan Rusland in dezen oorlog wordt toegebracht, het einde van het Russische gevaar voor Midden-Europa zal beteekenen. Een natie met zulk een snelle toeneming der bevolking als de Russische zal zeker „later terugkomen." De Russische hoogleeraar Masaryk schatte, dat Rusland in 1930 220 millioen inwoners zou hebben en in het jaar 2000 Europeesch Rusland alleen 400 millioen, tegen 165 millioen van Duitschland. Met deze cijfers houdt men te Berlijn en Weenen rekening, als men van Polen een militairen wal wil maken om in de toekomst een Russischen zondvloed, die centraal-Europa zou dreigen te overstroomen, te keeren.

Waar de Polen hun ouden roep van groote dapperheid behielden, wil men het nieuwe koninkrijk in militair opzicht tot den hoogen trap brengen, dien Duitschland heeft bereikt.

Afgezien van Duitschland's militaire belangen wordt opgemerkt, dat Duitschland's industrieele en economische expansie en belangen in een andere richting liggen dan in de richting van Polen, ofschoon in Polen ook veel Duitsch kapitaal is vastgelegd.

Over den aard der overeenkomst, die tusschen Duitschland en Oostenrijk over Polen zou moeten worden gesloten, verluidt nog niets dan dat er druk over gesproken wordt.

Het bezoek van den Oostenrijkschen minister van buitenlandsche zaken Burian te Berlijn heeft ten doel, met Von Jagow te confereeren.

In de kringen der Polen zelf is men het absoluut niet eens erover, hoe het herstelde Polen en wat grenzen en regeering betreft, zal uitzien. De Russisch-gezinde of dezen gescheiden wenschen te worden van hun Duitsche stamgenooten waar het toch ondenkbaar is, dat Duitschland zich een zóó groote opoffering zou getroosten, dat het de bij Duitschland behoorende deelen van het oude Polen zou afstaan.

Onlangs werd te Krakau een groote nationale Polendag gehouden, waar de Polen de bevrijding der Russische Polen zouden vieren en waar de voornaamste Poolsche leiders zouden samenkomen.

Ingezonden stukken.

Het Papiamentsch als cultuurtaal.

Met veel belangstelling en genoegen hebben wij — en velen met ons — de artikelen van Dominee EYBERS gelezen.

In hoofdzaak zijn we het daarmede volkomen eens. De vlotte en vloeiende zinnen, sober en eenvoudig, leest en — verstaat men gemakkelijk. De kalme, zakelijke redeneertrant, wint terstond de sympathie, ook al zou men het met de zaak niet eens wezen.

Nu schijnt D[r]. Eybers zich niet taalkundig juist te hebben uitgedrukt over het begrip : *dialekt*. En daarover geeft de Eerw Frater WAL BOOMERS een artikel in de *Amigoe* van 16 Oct.

We missen de bevoegdheid daarover mee te spreken, en kennen aan den Eerw. Frater, die Leeraar is in de Nederlandsche Taal en Letteren, volmondig alle gezag toe.

We veroorloven ons echter een kleine opmerking.

De Eerw. Frater beweert in zijn stuk, dat het Papiamentsch geen cultuurtaal is, d. w. z. het is niet de *draagster van een eigen cultuur, de karakterestieke uiting van een beschaafde en ontwikkelde mentaliteit.*

Het zij ons veroorloofd, hierin met hem van meening te verschillen. En een dagelijksch verkeer met Curaçaoënaars uit alle standen, gedurende meer dan 10 jaar, geeft ons daartoe het recht.

Het Papiamentsch is door de Katholieke Missie tot voertaal gekozen van de cultuur, die zij aan het volk gegeven heeft. Zij heeft niet de hand gereikt uit de hoogte van een onbekende taal. Zij volgde de wijze gewoonte: A notis ad ignota procedere Van het bekende het volk omhoog voeren tot het onbekende. Met behulp van de eigen bekende taal het volk opvoeren tot een taal, tot een ontwikkeling, die het niet kende.

In die taal heeft de Kath. Kerk het volk opgevoed Daarin wordt gepreekt, biechtgehoord, gebeden, gezongen, katechismus gegeven. In die taal werden dikwijls tooneelstukken opgevoerd, boekjes geschreven In die taal verschijnt elke week een Courant, die door het geheele volk gelezen wordt.

Is dat alles geen cultuur? Dat is altijd de wijze gewoonte geweest van het Apostolisch Vicariaat. En nog in het jaar 1912 heeft onze Doorluchtige Kerkvoogd een geheel nieuwe bewerking geleverd van den officiëelen katechismus. En deze was alweer gesteld in het Papiamentsch.

„En wij bevelen — zoo zegt Mgr. in de inleiding — wij bevelen onzen priesters en allen die de christelijke leer onderwijzen in de school en in de kerk, om geen anderen katechismus te gebruiken tenzij dezen"

Uit dit alles trekken we deze conclusie. Een van de twee :

Of hetgeen het Apostolisch Vicariaat in al die jaren aan het Curaçaosche volk gegeven heeft is geen cultuur; en dit is in strijd met de waarheid; ofwel het Papiamentsch, dat door het Apostolisch Vicariaat als voertaal werd gebruikt, is wel degelijk een cultuurtaal.

Dit wat het volk in het algemeen betreft.

Nu de deftige Curaçaosche families, die het Papiamentsch gebruiken van de wieg tot aan het graf, en die er hun hoogste en heiligste belangen in bespreken, en hun lief en leed uitdrukken met een klaarheid en kracht, die wij hun in 't Hollandsch niet zullen verbeteren.

Ook van hen geldt hetzelfde dilemma. Een van de twee :

Ofwel deze families bezitten geen „*beschaafde en ontwikkelde mentaliteit*"; en dit is een grove beleediging. Ofwel het Papiamentsch dat hun tot conversatietaal dient, is wel degelijk een cultuurtaal.

Heeft ook D[r]. Evertsz nog dit jaar niet in den Kol. Raad gezegd, dat er aan het Papiamentsch meer waarde moest worden toegekend als middel bij het onderwijs op de buitenscholen?

Ten slotte een kleine opmerking over deze ontboezeming :

„De meer poëtische dan zakelijke
„gevoelsargumenten van ondank-
„baarheid e. d. laten ons vrij koud,
„al prikkelen ze tot ergernis. Dat
„kan iemand wel erg aandoenlijk
„voorstellen; maar 't volk zelf voelt
„dat zoo niet, getuige de verklaring
„van D[r]. Eybers zelf. En helaas!
„Sommige ontwikkelde Nederlanders
„evenmin ten opzichte van hun *eigen*
„taal, waaraan ze toch onnoemelijk
„veel meer danken. Hoe zouden ze
„anders in een Nederlandsche kolonie
„hun landgenooten in het publieke
„en sociale verkeer van hun natio
„nale taal willen berooven. Hoe
„men dit noemt : verloochening van
„zijn nationaliteit, gebrek aan gevoel
„van eigenwaarde, gemakzucht, be-
„haagzucht of wat dan ook, een
„schoonen naam verdient 't niet."

Deze zinnen moeten eenvoudig berusten op een vergissing. Nergens heeft D[r]. Eybers beweerd, dat het Nederlandsch moet verdwijnen. Alleen insinueert hij heel bescheiden, dat het Papiamentsch een betere plaats toekomt, wijl hij het beschouwt, als een machtige factor bij de opvoeding der jeugd, en de opvoeding des volks.

En zoo zouden ook wij het wenschen. Het eene doen en het andere niet laten. Het Hollandsch behouden, ontwikkelen, vervolmaken. Doch daarbij het Papiamentsch niet verwaarloozen, wijl juist het Papiamentsch zulk een machtig middel is om het kind op te voeden, te overtuigen en zoo op te voeren tot hoogere ontwikkeling. Met tien woorden in vlot en vloeiend Papiamentsch gesproken zal men meer invloed oefenen op het hart, en dus op de karaktervorming van het kind, dan met honderd Hollandsche woorden, die het misschien wel begrijpt maar niet *voelt*

We mogen niet vergeten, dat we de opvoeding van het kind niet mogen beperken tot het verstand, maar vooral ook moeten uitstrekken tot het hart. Menige opvoeding is jammerlijk mislukt, omdat het verstand werd overladen ten koste van het hart. En dat hart — dat teere, fijnbesnaarde kinderhart — kunt ge het best doen trillen, als ge het toespreekt in de moedertaal. Die moedertaal moge onvolmaakt zijn, doch als middel om het kinderhart te vormen is zij meer waard, dan welke andere taal ook. Niet omdat het nu juist Papiamentsch is, maar omdat het is : de moedertaal van het op te voeden kind. En ieder opvoeder, die de moedertaal van het kind niet machtig is, verliest daardoor een groote hoeveelheid van zijn invloed op de karaktervorming van het kind.

Neem een alledaagsch geval. Een leerling heeft een misslag begaan, moet ernstig, onder vier oogen, berispt worden. Doe dat nu eens in ons Hollandsch. Dan zal hij u hoogstens *begrijpen*, maar er weinig van *voelen*. Zijn *verstand* kunt ge misschien bereiken, z'n *gemoed* raakt ge niet, of althans niet diep genoeg. Maar een flinke ferme afstraffing hem in de moedertaal toegediend, zal hem treffen en diep treffen. En dat zal den leerling verbeteren en den invloed van den meester verhoogen.

En daarom is onze conclusie deze. Het Hollandsch handhaven en propageeren.

Een betere plaats toekennen aan het Papiamentsch, dan tot nu tot geschied is. Vooreerst omdat het zulk een voorname factor is bij de karaktervorming van het kind. En ten tweede omdat, volgens onze bescheiden meening, een onderwijzer die het Papiamentsch goed machtig is, het kind veel vlugger en veel beter Hollandsch zal leeren, dan hij, die het niet kent.

Wij moeten dus Papiamentsch leeren uit liefde tot de kinderen wier karakter wij willen vormen — uit liefde tot onze moedertaal die wij dan nog beter kunnen propageeren.

Gelijk een vader neerhurkt naast zijn kind, en zich klein maakt om wille van het kind, dat hij in zijn armen wil sluiten en opheffen tot de geheele hoogte van zijn eigen volle lengte — zoo moet ook de opvoeder zich klein maken om het kind, leeren stamelen met het kind, om het des te beter te kunnen opheffen tot de hoogte van zijn eigen taal en ontwikkeling.

En daarvoor is noodig : grondige kennis van de moedertaal van het kind, hoe onvolmaakt die ook moge zijn. Wie een anderen weg volgt bereidt zich zelven bittere teleurstellingen : hij wil het kind leeren spreken, vóór het heeft leeren stamelen.

P. J. POIESZ, O. P.

Iets over Papiamentu en zijn schrijfwijze.

III.

Toen ik enkele jaren geleden meer belangstelling begon te krijgen voor Papiamentu, voornamelijk daardoor, omdat ik er langzamerhand iets van begreep (ook voor Papiamentu geldt het : „onbekend maakt onbemind"), heb ik met behulp van enkele leden van een familie van Aruba, die hun taal, hoewel ze ook andere kennen, niet minachten, een schrijfwijze gevormd, waarvan ik geloof, dat Papiamentu zulks eischt, waardoor men een beschaafde indruk ontvangt van het geschreven woord en die zooveel mogelijk in overeenstemming is met de etymologie der woorden.

Even voor dat ik dit artikel schreef, las ik wat de Heer A. Jesurun over Papiamentu schreef in het 2de Jaarlijksch Verslag van het G. T. L. en N. Genootschap Amsterdam 1898 en ik verheugde me ten zeerste, toen ik bemerkte, dat de Heer Jesurun in hoofdzaak zich door dezelfde beginselen heeft laten leiden als ik en dat de door mij voorgestelde schrijfwijze grootendeels met de zijne overeenkomt.

Was de Heer Jesurun consequenter geweest in het toepassen van zijn eigen principieën, dan zou hij reeds 17 jaar geleden een vrij juiste schrijfwijze voor Papiamentu gevonden hebben.

Ik kan zijn artikel als uitgangspunt nemen, waartoe ik telkens weer terug kan keeren en de belangstellenden lezer wordt vriendelijk verzocht weer eens eenige aandacht aan genoemd artikel te schenken door het nog eens over te lezen.

In 't begin van zijn artikel bladz. 78 begint hij met te zeggen, dat, om alle verwarring in het schrijven van Papiamentu te voorkomen, men een speciaal alfabet voor de volkstaal moet vaststellen.

Ik geloof niet dat dit noodig is. Bijna alle Europeesche talen komen met het oude alfabet van 25 of 26 letters klaar. Ik zie dus geen reden waarom Papiamentu het er niet mee zou kunnen klaarspelen.

Zoekt men een schrijfwijze, die volkomen de uitspraak van een taal weergeeft, dan zou elke Europeesche taal een andere schrijfwijze moeten invoeren, want men kan zeggen, dat de schrijfwijze van elke taal niets anders is, dan een benadering van de uitspraak.

Niemand komt, zonder het gehoord te hebben, de uitspraak van een taal te weten uit het geschreven woord. Als nu de schrijfwijze maar min of meer — de uitspraak weergeeft, dan mag men tevreden zijn.

Het beste, zou men misschien kunnen zeggen, is de Spaansche schrijfwijze voor het Spaansch gesproken woord. Het slechtste waarschijnlijk de Engelsche schrijfwijze voor het Engelsch gesproken woord.

Een Europeaan van 't Continent, die uit het geschreven Engelsch woord, de uitspraak van het Engelsch zou moeten leeren, komt nooit klaar, al wordt hij ook zoo oud als Methusalem.

Maar al is de benadering vrij goed, 't volmaakte bereikt men ook hierin nooit, omdat onze letterteekens ver en ver onvoldoende zijn.

De Heer Alfredo F. Sintiago in zijn „Gramática corticoe di idioma papiamentu," vind 26 letters zelfs te veel en decreteert, dat Papiamentu er 25 heeft en verbant de q, die in grond en wezen tot het Papiamentu behoort, ten eenen male uit Papiamentu.

Doch wanneer men nu maar op goede wijze met de 26 letters manoeuvreert, dan zal men zien, dat men tot een schrijfwijze kan komen, die de vergelijking met welke andere ook best doorstaan kan.

Voor ik verder ga, wil ik even op een onduidelijkheid of misschien onjuistheid wijzen, in 't woord „spreektaal," dat de Heer Jesurun gebruikt op bladz. 75.

Hij zegt: „Papiamentu is in werkelijkheid niets anders dan een „spreektaal" en even verder „uitsluitend een spreektaal."

Vóór '98 werd ook al in Papiamentu geschreven en na dien tijd heel zeker. Er komen couranten in uit. — Verder gebedenboekjes voor de R. C. Kerk en andere stichtelijke lectuur. Dus Papiamentu bezit al wel degelijk het geschreven woord, al is het dan niet op de juiste wijze geschreven.

Men krijgt zoo den indruk alsof „spreektaal" een speciaal soort van taal is — zooals men spreekt van een germaansche-romaansche of servitische taal.

Men kan wel zeggen — de spreektaal van een taal — de schrijftaal van een taal. Maar dat een taal een spreektaal is — dat gaat niet. Behalve de doode zijn alle talen — spreektalen. In elk geval op dit oogenblik is, om op de manier van de Heer Jesurun te spreken, Papiamentu niet alleen een „spreektaal" maar ook een „schrijftaal," waarin vrij wat meer dan „slechts alledaagsche mededeelingen en gesprekken kunnen gedaan of gehouden worden."

Ongelukkig is het echter wel, dat de schrijfwijze van Papiamentu, die in het algemeen onder de oogen van het publiek komt, niet in overeenstemming is met wat de taal eischt. Ze is voor de helft in een Hollandsch pakje gestoken, waarin geen vol doende rekening is gehouden met de afkomst der woorden.

Ik zeg volstrekt niet, dat deze schrijfwijze onsystematisch is — o neen, ze is wel degelijk systematisch, maar 't ongeluk is dat ze systematisch verkeerd is.

Gesteld eens, dat een Hollander heel systematisch Duitsch op z'n Hollandsch schreef bijv.: „Iech waie niecht was sol es bedoiten, das iech zoo trawrieg bien — Ain meerchjen aus alten tzaiten, das khomt mir niecht aus deem sien." Een Duitscher dat lezend zou kippenvel krijgen. Of een Engelschman wilde Hollandsch op zijn Engelsch schrijven, bijv: „Ween Narelands blood doar de aederen vlooit vaen vramede smatten vry etc." — Dan zou een Hollander een raar gezicht zetten.

Zoo zou ook een Engelschman of een Franschman hier kunnen komen en elk op zijn wijze Papiamentu gaan schrijven, overeenkomstig de klanken, die hij aan de verschillende letterteekens toekent

Nu kan men hier tegen inwerpen, dat elk dier talen een bestaande schrijfwijze heeft, maar bijna al de papiementsche woorden komen in een bestaande taal voor, op de manier geschreven zoo als het hoort.

De schrijfwijze, die voorkomt in de gramatica van de Heer A. F. Sintiago is vrijwel de aangenomene. Deze heb ik op het oog en de aan- of opmerkingen, die ik maak kunnen voor allen dienen, die deze schrijfwijze volgen.

Ik zal beginnen met de twee belangrijke en onophoudelijk voorkomende woordjes — coe en koe.

Mijnheer Jesurun schrijft ku — hoewel hij heel goed weet — zie bladz 79 — hoe 't moet geschreven worden.

Om een eind te maken aan alle mogelijke wijze waarop deze woordjes zouden kunnen geschreven worden, vraagt men eenvoudig, „wat beteekent het woordje en waar komt het vandaan."

Coe=met — Latijn—cum—Spaansch con en in Papiamentu uitgesproken met de zuivere oe-klank kan dus maar op één wijze geschreven worden n.l. schrap de m van 't Latijn en men krijgt *cu*.

Koe — Als ik dat woordje zoo geschreven zie — dan komt mij altijd het beeld voor oogen van dat nuttige viervoetige huisdier en ik vraag mij af — zou er ook verband kunnen bestaan tusschen dat beest en de wijze waarop dit geschreven is? En als een Spanjaard eindelijk in de gaten krijgt, dat dit het papiementsche woordje is voor het Spaansche que — dan rijzen hem de haren te berge.

't Kan alleen maar zóó geschreven worden door iemand, die òf geen vol doende achting heeft voor Papiamentu òf niet voldoende bekend is met 't Spaansch.

Daarin is het que.— 't Fransch heeft ook que en in 't Latijn komt, hoewel niet met dezelfde beteekenis en met de klank kwi en kwe.— qui— que voor.

Dus de eenig juiste schrijfwijze is — schrap de e van 't Spaansch en men krijgt *qu* — met de zuivere oe-klank.

Om woord voor woord alle onjuistheden na te gaan is niet noodig. Enkele wil ik noemen.

Men ziet gewoonlijk geschreven „gera" waardoor de zachte k-klank van de g niet uitkomt — een Hollander leest dus ongeveer geere.

Een ander woord als sigui — dat men dus volgens het zelfde Hollandsche systeem „sigi" moest schrijven — schrijft men toch als „sigui." Hier komt de zachte k klank wel uit.

Verder vindt men overal de eigenaardige regel, dat, niettegenstaande men in Papiamentu overal de zuivere oe-klank hoort — uitgezonderd op 't eind van de woorden waar men wijfelt tusschen oe of o — om oe te schrijven als in 't Spaansch een o voorkomt en u als in 't Spaansch de *u* voorkomt. Wat voor belang dit systeem er bij heeft, door oe en u te laten uitkomen — hoe die woorden in Spaansch of Portugeesch geschreven worden, is mij ten eenenmale onduidelijk.

In Spaansch hebben ze verschil van klank- in Papiamentu — absoluut niet.

Alles bij elkaar genomen, krijg ik dezen indruk — De schrijfwijze is voor Hollanders en door Hollanders samengesteld, om het hun gemakkelijker te maken en daarin heeft men bepaalde regels gevolgd.

't Is er, geloof ik mee gegaan als met mij, toen ik pas hier kwam. Om het mij gemakkelijker te maken werden preeken, die in Papiamentu vertaald werden — op zijn Hollandsch geschreven.

Nu zie ik pas wat voor een barbarisme dat was.

Om nu te komen tot de schrijfwijze die gevolgd moet worden, kunnen wij ons volkomen aansluiten bij de twee juiste regels, door den heer Jesurun gegeven op bladz. 79 van zijn artikel.

No. 1. Blijf zooveel mogelijk getrouw aan de etymologie van de woorden.

No. 2. Geef zooveel doenlijk de uitspraak door de spelling terug.

M. a. w.

Schrijft de woorden van Hollandsche afkomst onveranderd of bijna onveranderd op z'n Hollandsch en al de woorden van Spaansche afkomst op zijn Spaansch.

Dit laatste evenwel met de volgende veranderingen.

Wordt vervolgd.

D. G. J. Eybers.

Zoodra als 't laatste stuk over „Papiamentu en zijn schrijfwijze" verschenen is, zal schrijver den Heer W. J. Walboomers, Leeraar Ned. T. & L. M. O., op behoorlijke wijze te woord staan.

Berichten uit de Kolonie.

Hr. Ms. Kortenaer

is Maandag naar Bonaire vertrokken om schietoefeningen te houden. Gisterenmorgen keerde deze oorlogsbodem in onze haven terug om Maandag opnieuw naar Bonaire te gaan.

De Weleerw. Bisschoppelijke Inspecteur van het Bijz. Onderwijs maakte de reis mede Ook de Eerw. Directeur der Jongensschool op Bonaire, Frater Maxentius, maakte gebruik van de schoone gelegenheid om even op Curaçao te komen.

Kamer van Koophandel en Nijverheid.

De volgende maand, Vrijdag 26 November zal van 9—12 uur de verkiezing plaats hebben van drie leden.

Aan de beurt van aftreding zijn: de Heeren My. C. Henriquez, H. J. C. Henriquez en G. A. Winkel.

Uit goede bron vernemen wij, dat de eerstgenoemde der aftredende leden, de Heer My. C. Henriquez niet meer in aanmerking wenscht te komen voor een herkiezing.

Philharmonisch Orkest.

Het is ons een waar genoegen, dat dit mooie Orkest zulk een „goede Pers" gehad heeft. Algemeen is men een en al lof over het laatste Concert.

Moge de algemeene bijval een aansporing zijn om dergelijke publieke uitvoeringen meermalen te herhalen. Het is een voldoening voor de leden van het Orkest, als zij hun mede burgers eenige genotvolle uren kunnen verschaffen.

Montefiore.

Onder gewoonte is ook dit jaar op den geboortedag van Sir Mozes Montefiore geld uitgedeeld aan de armen der verschillende godsdienstige gemeenten op ons eiland.

Regen.

Vrijdag 15 October werd de officieele regentijd geopend door een paar aardige buitjes.

De geheele week door heeft het in de buitendistricten dan hier dan daar wat geregend. Een algemeene regendag dreigt wel herhaaldelijk, maar is helaas nog niet losgekomen.

Uit Aruba ontvingen we zeer mooie berichten over den regen.

Gelukkig, dat door de goede zorgen van het Gouvernement nu overal het noodige plantzaad in voldoende hoeveelheid aanwezig is. Ook de Curaçaosche Vereeniging tot Landbouw etc. heeft een flinke bestelling van verschillende soorten plantzaad voor maïs, boonen en gras laten uitkomen en stelt die thans beschikbaar, ook voor niet— leden.

We hopen, met Gods hulp, op een goed oogstjaar

Havenwerken.

De beide baggermachines zijn druk doende en halen heel wat specie, zeeklei en steenen op. Herhaaldelijk werden de onderlossers goed volgeladen naar het Schottegat gesleept.

Panamakanaal.

De vaart voor diepgaande schepen is gestremd door de veelvuldig voorgekomen aardstortingen in het Kanaal. Aan weerszijden liggen meer dan honderd schepen te wachten op de heropening van de doorvaart, welke echter niet voor het begin van het volgend jaar verwacht kan worden. Generaal Majoor Goethals heeft zijn verzoek om ontslag als Gouverneur der Kanaalzône ingetrokken en wil eerst nog medewerken aan de wegbaggering der ingestorte aarde middelen te beramen. Hij tracht om dergelijke stortingen in het vervolg tegen te gaan of althans de belemmering daardoor van het scheepvaartverkeer zooveel mogelijk te verminderen.

Officieele Berichten.

Aan den predikant bij de Protestantsche Gemeente op Aruba G. J. Eijbers is om gewichtige redenen een maand verlof verleend, met vergunning zich naar Curaçao te begeven.

De onderwijzer F. Stel is tijdens de afwezigheid van het lid W. C. J. van Leeuwen benoemd tot lid van de examencommissie alhier.

Aan den Gezaghebber van Saba P. L. Gorsira, zich thans op Aruba bevindende, is tot herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbuar bevonden brieven

Alfredo E. Coot, Isabel Jacobini, Ana Jansen, Lissa entrega Wilka Cornelia, Claudio Maduro, Nicolaos Mercera, Maria Pebot, B. Pengelli, Siffrina Rafaela, Johana Verhoeks, Maria Willem 2.

Aangeteekende stukken: Bermon Señor, Mariano Villarreol.

Drukwerken zonder adres: Eenige exemplaren van „The Sun," Sonntags-blatt der N. Y. Staats-Zeitung.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 28 Oct. 1915.

AARDNOTEN (Pindas) per KG........	—
ZOUT per vat van 180 K.G.........	f 0.80
DIVIDIVI per K,G..........	„ 0.05½
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0.60
id. per KG. 2e kw.	„ 0.40
HUIDEN per K.G..........	„ 0.70
GEITENVELLEN per K.G..........	„ 0.80
WOL per K.G..........	„ 0,10
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.50
BEENDEREN per K.G..........	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G..........	„ 0.05
STROOHOEDEN (hippijapa).	
Kwaliteit No, 1...........per dozijn	„ 3,25
„ „ 1 (gebleekt)„ „	„ 3.37½
„ „ 2 „ „	„ 5.
„ „ 3 „ „	„ —
„ „ 3 „ „	„ —
„ „ 4 „ „	„ 6.25
„ „ 5 „ „ OLA	„ —.
„ „ 6 „ „	„ 8
„ „ 7 „ „	„ 9
„ „ 8 „ „ OLA	„
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
„ 1 van 25 c.M. of minder f.	

Brievenmalen verloren.

De directeur—generaal der posterijen en telegrafie maakt bekend, in de Ned. Bladen, dat zich aan boord van het stoomschip „Arabic". het welk 19 Augustus j.l. is verongelukt, onder meer bevonden de brievenmalen, welke uit Nederland zijn verzonden met den trein van 6 49a van Amsterdam naar Vlissingen;

a. naar Noord-Amerika op 12, 13, 14 en 15 Augustus;

b. naar Canada op 12, 13, 14, 15 en 16 Augustus, en

c. naar Curaçao op 12 en 13 Augustus.

Koloniale Postspaarbank.

gedurende de maand Augustus.

		ingelegd	terugbetaald
Willemstad		f 9 626.54	f 5.774.72
2e district	Curaçao	154.50	5.
3e „		—	106.
4e „		8	6.68
5e „		32.75	—
Oranjestad	Aruba	497.50	1,149.91
8e „		—	—
Kralendijk	Bonaire	429.32	158.62
Rincon		55.	67 99
Philipsburg	St Martin	2.756,25	412.50
Oranjestad	St Eust.	102 50	201.27
Botton	Saba	7.50	75.
Windwardside		76.	—
Totaal		f 13,740.86	f 7,952.69

Muziekuitvoering.

PROGRAMMA.

1. Waldmere — Marsche — Losey.
2. Adieu Bourgogne — Ouverture — Mourgue.
3. Felipe IV — Valse — Gonzales.
4. Ein Nachtbummel Durch Berlin — Potpourri — Urbach.
5. Prinses Juliana — Marsch — W. van Erp.
6. Selection I Lombardi — G. Verdi.
7. Les echos des Bois — Idylle Pastorale Solo Picolo — Damare.
8. No Olvides — Dansa i uitv. — I. Boskaljon.

Zondagavond om 7.30 uur. „Wilhelmina-Park."

Personas Delicadas.

UIT DE NABURIGE REPUBLIEKEN.

Sto. Domingo.

Er heeft in de hoofdstad een zeer nauwkeurige volkstelling plaats gehad. De bevolking der stad Sto. Domingo bestaat uit 23.624 inwoners, verdeeld als volgt: 20.723 Dominikanen, 644 Spanjaarden, 595 Portorikeiners, 318 Hollanders, 253 Cubanen, 215 Turken, 133 Franschen, 193 Engelschen, 129 Venezolanen, 92 Italianen, 73 Haïtianen, 37 Amerikanen, 80 Chineezen, 15 Curaçaönaars, 16 Duitschers, 7 Noren, 4 Colombianen, 24 Santomeinen en 3 Canariërs.

Buitenland.

Verklaringen van Kitchener.

LONDEN, 15 September. (R.O.) in het Hoogerhuis gaf lord Kitchener hedenmiddag een uitvoerig overzicht over den oorlogstoestand. Het geheel was van een optimistischen toon.

Omtrent de positie der Russen verklaarde hij: De Duitschers schijnen zoo nagenoeg hun kruit verschoten te hebben. Hun dagelijksche avance is van vijf mijl tot minder dan 1 mijl geworden.

Het Russische leger is nog altijd even machtig en niet verslagen.

De Duitschers hebben niets gewonnen dan waardeloos gebied, en ontruimde vestingen.

Het is duidelijk, dat de strategie van Duitschland mislukt is. De overwinningen, welke zij opeischen, zijn slechts verkapte nederlagen.

Kitchener deelde mede, dat 11 nieuwe divisies naar maarschalk French gezonden waren, die daardoor in staat was een frontlijn van meer dan 17 mijlen van de Franschen over te nemen.

Omtrent de Dardanellen zeide hij: Er zijn overvloedige bewijzen van demoralisatie onder de, door de Duitschers voortgedreven Turken en wel vergezeld van de zware verliezen en het toenemend gebrek aan hulpmiddelen.

Gedurende de laatste maanden, zoo zeide Kitchener, is het front dat de geallieërden in het Westen bezet houden, practisch onveranderd, dit beteekent niet, dat er niet gewerkt is in het veld. Gedurende dien tijd zijn onze posities zeer versterkt niet alleen door een zorgvuldige uitwerking van het systeem van loopgravenfortificaties, maar ook door een groote vermeerdering van zware kanonnen.

De Fransche loopgraven vormen thans een netwerk van nagenoeg onneembare fortificaties.

De Duitschers gebruikten onlangs gassen en brandende vloeistoffen en bombardeerden onze linies met vergiftige granaten, maar deze wijze van aanval, die geen verrassing meer brengen, beantwoorden niet aan haar

doel; zij hebben veel van hun offensieve waarde verloren, tengevolge van onze maatregelen om de uitwerking van deze schandelijke methodes van den vijand tegen te gaan.

Een belangrijke versterking is gezonden aan sir John French. Deze nieuwe divisies hebben ondervinding van de huidige wijzen van oorlogvoeren en zoodoende kunnen zij dadelijk hun plaats innemen in de linies naast de rest van het Engelsche leger.

LONDEN, 15 September. (R.O.) In zijn verklaringen in het Hoogerhuis zeide Kitchener over den toestand op het Oostelijk oorlogsterrein nog het volgende: Het plan der Duitschers was duidelijk. Zij wilden het Russische leger als macht, vernietigen, om zoodoende groote troepenafdeelingen vrij te krijgen, welke dan naar een ander oorlogsterrein zouden gezonden worden; maar zooals vele plannen door den Duitschen generalen staf uitgewerkt, mislukte ook dit.

In de geschiedenis van dezen oorlog zijn er weinig episodes, die zoo uitblinken, als den tijd waarin de Russische troepen zich op meesterlijke wijze verdedigen tegen de hevige aanvallen van den vijand, die niet alleen in getal, maar ook vooral in geschut en munitie het Russische leger verre overtrof.

Het Russische leger blijft intact als vechtmacht. Het moet niet vergeten worden, dat Rusland met zijn uitgestrekt grondgebied altijd in staat is geweest de grootste invasielegers op te nemen en te vernietigen en daartoe is het thans niet minder in staat dan een eeuw geleden.

De Duitschers schijnen nagenoeg hun kruit verschoten te hebben. Hun vorderingen, welke vroeger 15 mijl bedroegen, zijn thans minder dan een mijl geworden en wij zien, de Russische troepen, welke door de Duitschers blufferig werden voorgesteld als verslagen en gebroken legers, vluchtend voor hen, nog altijd krachtig en moedig vechten langs de heele lijn.

Op sommige punten zijn zij een offensief tegen de Duitschers begonnen en brengen hun zware verliezen toe.

Wij kunnen gerust zeggen, dat, terwijl de Duitschers door de overmacht van hun kanonnen en ten koste van ontzettende offers, er in slaagden het Russische front terug te dringen, zij er niets bij gewonnen hebben dan een waardeloos gebied en ontruimde vestingen.

Konstantinopel.

Nu op de overige operatietooneelen geen ingrijpende gebeurtenissen hebben plaats gehad, willen wij onze lezers eens uitnoodigen ons te volgen bij onze beschouwingen over de beteekenis van de operatiën in Z.-O. Europa. Veelal toch hoort men de meening verkondigen, dat met den eventueelen val van Konstantinopel of liever gezegd met de forceering van de Dardanellen, de overwinning van de Entente verzekerd wordt.

Nu dienen wij vooraf op te merken, dat het forceeren van de Dardanellen, waarschijnlijk spoedig de inname van Konstantinopel zal ten gevolge hebben. Wel kunnen de Turksche legers dan nog in de van vroeger bekende Tschataldsja linie een aanval van de landzijde tegenhouden, maar de Fransch-Engelsch-Italiaansche vloten kunnen dan opstoomen door de Zee van Marmora en van de zeezijde Konstantinopel naderen. Een rustig bezit van den Bosporus is daarmede echter geenszins verkregen. Daartoe is meer noodig.

In de eerste plaats moet de bovengenoemde Tschataldsla-linie geforceerd zijn, maar bovenal moet ook de Klein-Aziatische kust van de Dardanellen gezuiverd worden, anders is de doorvaart door die zeestraat nog verre van ongevaarlijk. Er zullen dus behalve op Gallipoli nog belangrijke operatiën te land moeten uitgevoerd worden, alvorens de doorvaart door de Dardanellen geheel zeker is gesteld. Hierbij diene men niet te vergeten, dat overal, behalve op het smalle Gallipoli, de Turken van hunne numerieke overmacht gebruik kunnen maken.

Maar nemen wij aan, dat al deze operatiën slagen en de Entente onbeperkt heer en meester wordt van den verbindingsweg te water met de Zwarte Zee en dus met Rusland. De vraag is dan gewettigd, wat dat, uit een zuiver militair oogpunt beschouwd, voor voordeel zal afwerpen?

Zal men door de Dardanellen Rusland in de gegeven omstandigheden krachtige hulp kunnen bieden?

Het toevoeren van wapenen en munitie zou den Russen natuurlijk zeer welkom zijn, maar wil men in deze zaak hulp brengen, dan moet dat op reusachtige schaal geschieden. Nu wil het ons voorkomen, dat Frankrijk, hetwelk vermoedelijk geen munitiegebrek lijdt, toch wel Engeland, dat steen en been klaagt, zou geholpen hebben en dat er in ieder geval in Frankrijk niet voldoende overproductie plaats vindt om Rusland afdoende te helpen.

Hetzelfde geldt voor Amerika. Als Amerika Rusland kan helpen, zou het al lang Engeland hebben kunnen helpen en daar schijnt nog steeds het meest geweldige munitiegebrek te heerschen.

Ook het zenden van hulptroepen door de Dardanellen naar Rusland komt ons zeer onwaarschijnlijk voor. Toen vroeger de Russische legers nog volkomen strijdvaardig tegenover de Karpathen stonden, had een hulpleger van een paar honderd duizend man ergens eene beslissing kunnen brengen. Nu het Russisch leger echter overal terugtrekt, zal de Entente wel wijzer zijn en niet een hulpleger naar Rusland zenden, want dit zou niet anders dan in den achterwaarts gerichten stroom mede terugvlieden.

Afgezien van het bovenstaande kunnen de geallieerden hunne honderd duizenden voorloopig nog het beste gebruiken op de eigen gevechtsfronten.

Dat een eventueel bezetten van Konstantinopel eene onmiddellijke wijziging in den militairen toestand zou brengen, komt ons dan ook nog niet zoo zeker voor.

Bij die beoordeeling van dit vraagstuk moeten wij echter steeds rekening houden met een onbekenden factor en deze is de houding van de Balkanstaten.

Ongetwijfeld zou de val van Konstantinopel op het Balkanschiereiland een moreelen schok van ongekende hevigheid teweeg brengen, die onberekenbare gevolgen na zich zou kunnen sleepen.

Hierbij dienen wij het eerst den blik gericht te houden op Bulgarije. Aan de Europeesche grenzen toch wordt Turkije geheel door Bulgarije omsloten. Kiest Bulgarije dus geen partij voor de Entente, dan kunnen Griekenland, noch Servië, noch Roemenië hunne troepen naar de Tschataldsja-linie verplaatsen. En het is zeker de vraag of Bulgarijë ooit de Entente zal helpen, want dit rijk streeft ontwijfelbaar naar de hegemonie op het Balkanschiereiland en zal heel wat gemakkelijker zijne wenschen kunnen doorvoeren, indien de Turk aan den Gouden Hoorn zetelt, dan wanneer deze aldaar vervangen is door Rus of Engelschman. Het meest waarschijnlijke echter is, dat de val van Konstantinopel den Balkanmogendheden de overtuiging schenkt, dat nu de overwinning van de Entente zeker is en dat, om in den buit te deelen, de Roemenen, Bulgaren, Serven en Grieken in Hongarije vallen. In dien zin beschouwd, zou de forceering van de Dardanellen dus groote gevolgen kunnen hebben en indirect zou dus ook Rusland daardoor geholpen worden, doordat de Centralen tegenover de bedreiging uit het Zuiden, troepen van hun Oostelijk front moesten weghalen.

Het bovenstaande is echter alleen mogelijk, indien alle Balkanstaten eensgezind zijn en niet elkaar gaan aanvallen, en van die eensgezindheid zijn wij nog zoo zeker niet.

Oorlogscorresp. De Tijd.

Mexico.

Het Mexicaansche volk maakt wel droevige jaren door. Als eens in de tijden van Cortez vermoorden zij elkaar en plunderen hun broeder's bezittingen en schijnen jaren en jaren verdwaasd. Zijn zonen biedt men bloedgeld aan, zij grijpen het geweer en helpen mede hun schoon vaderland te vernielen. De rijken worden verjaagd of men maakt hun het leven onmogelijk. Zij vluchten het land uit in alle richtingen, om ginds in den vreemde te treuren over de rampspoeden hunner geboortegrond.

Terwijl er in Washington nota na nota opgesteld wordt teneinde den binnenlandschen vrede hier te herstellen, leveren de Amerikanen munitie en wapenen aan Carranzisten, Villisten en Zapatisten. Zij zijn het, die de dynamietpatronen leveren, waarmede roovers de treinen opblazen en honderden een vreeselijken dood doen sterven. Zouden die leveranciers zich nog kunnen verheugen over elke nieuwe bestelling van wapenen die hun steeds maar meer Mexicaansch goud in handen speelt, doch ten koste van het leed van duizenden? Zullen zij nooit voor zich zien het schrikbeeld van al de ellenden, door hun leveranties gemaakt?

Vooral de laatste dagen leest en hoort men hier weer veel over eene hernieuwde actie van de A. B. C. staten, die gesteund door Bolivia, Uruguay en Guatemala onder patronage der Ver. Staten, naar middelen zoeken, om aan dien ondraaglijken toestand in Mexico een einde te maken. De anti Carranzisten, als de aanhangers van Villa, Zapata en Angeles zijn er niet heelemaal afkeerig van, doch de Carranzisten of Constitutionalisten willen die actie beschouwen als inmenging in de binnenlandsche aangelegenheden van Mexico, maken hun tegenstanders voor landverraders uit en speculeeren zoodoende op het patriotisme van het volk. Op het eerste gezicht lijkt zulks heel fraai, maar dan vergete men niet, dat al de hooge betrekkingen als gouverneur en dergelijke alleen uitgeoefend worden door vurige Carranzisten, maar meestal met weinig kennis begaafd, waarover de noodige staaltjes nog wel te vertellen zouden zijn. Een Mexicaan uit het volk, die het op een of andere manier tot „generaal" heeft weten te brengen en een wonde opgeloopen heeft, ziet reeds direct een mooie betrekking voor zich geopend en het geeft niets, of de man van de zaken niets af weet.

De A. B. C. staten willen nu een president doen kiezen uit een der ex-ministers van Madero. Zou deze verkiezing naar wensch slagen en een werkelijk begaafd man aan het hoofd der republiek komen te staan, dan spreekt het wel vanzelf, dat er opruiming zou moeten worden gehouden onder deze heeren. Vandaar dat laatstgenoemden thans geweldig te keer gaan en de in het vooruitzicht gestelde interventie hun een gruwel is, daar er voor hen persoonlijk niets goeds uit kan voortvloeien, terwijl zij in die houding nog gesteund worden door een deel van het volk dat zich allereerst Mexicaan gevoelt en van inmenging in zaken door vreemden niets wil weten.

Dat de Amerikaansche regeering met wapengeweld in zal grijpen, wordt weinig verwacht. Men kent voldoende het gevolg van de serie nota's aan Engeland en Duitschland, bovendien hebben de Amerikanen nog genoeg in orde te maken op Haïti, waar een bloedige revolutie uitgebroken is en men den president, in het Fransche consulaat gevlucht, voor de oogen van den gezant vermoordde.

Zoodoende zullen de plannen der Spaansch-Amerikaansche republieken, hoe goed ook bedoeld, wel op niets uitdraaien en zullen wij hier geduld moeten uitoefenen, totdat de Europeesche oorlog afgeloopen is en de Vereenigde Staten hun handen meer vrij hebben. Hoe de Carranzisten tegenover de zusterrepublieken staan, blijke nog, dat men den gezant van Guatemala 24 uur tijd gaf om het land te verlaten en de gezant van Brazilië een stillen wenk ontving met het gevolg, dat deze, „wegens gezondheidsredenen" vertrokken is. Hoe zij tegenover den Spaanschen gezant eenige maanden geleden optraden behoeft hier niet gereleveerd te worden, daar dit genoeg bekend is.

Aan allen, die bij de ziekte, het overlijden, of de begrafenis van onze beminde Overste, de ZeerEerwaarde Mere

Marie Theonille,

blijken van deelneming hebben gegeven, betuigen wij onzen oprechten en hartelijken dank.

Namens de Eerw. Zusters:
SOEUR MARIE THEODERIQUE.

Curaçao, 22 October 1915.

BEKENDMAKING.

De verkoop van ZILVEREN GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van 1en Maart. 1914 t/m 31sten Augustus 1914 onder No. **9091 K,** t/m No. **7622 L,** zal plaats hebben op *Donderdag*, den **28 Oct.** a.s., en volgende Donderdagen. Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 24en Oct. 1915.

De Voorzitter.

8 A. JESURUN.

Verloofd:

Ds. G. J. Eybers

en M. Agnes H. Beaujon.

Aruba — Curaçao.

8 7 October 1915.

HAVEN-NIEUWS.

VAN 16 OCT. – 30 OCT.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Caracas	Furst	20 Oct.	La Guayra	20 Oct.	New York
Stavangeren	M Lovik	20 „	Maracaibo	21 „	Maracaibo
Maracaibo	G W Goodman	23 „	New York	28 „	Maracaibo
Venezuela	J. C. Metus	23 „	Amsterdam	24 „	New York
Commewijne	R Wagenmaker	24 „	New York	25 „	Amsterdam
Stavangeren	M Lovik	25 „	Maracaibo	25 „	La Guayra
Stavangeren	M Lovik	27 „	La Guayra	28 „	Maracaibo
Maracaibo	G W Goodman	28 „	Maracaibo	28 „	New York
Philadelphia	H Hichborn	28 „	New York	28 „	La Guayra
Legaspi	A Egasini	16 Oct.	Colón	16 Oct.	Barcelona
Siena	M Minetti	31 „	Genova	31 „	Colón

Schoeners.	Aankomst	van	Schoeners.	Vertrek	naar.
Maracaibo V	17 Oct.	Maracaibo	*Meteor H*	19 Oct.	Maracaibo
Rita Otilia V	18 „	Maracaibo	*Camia H*	16 „	Aruba
Gloria V	18 „	Maracaibo	*Juan Luis H*	18 „	Rio Hacha
Gacela H	19 „	Maracaibo	*Estelle H*	18 „	Isla Barlov.
Carmen Josefa	19 „	Vela de Coro	*Rosa Maria*	21 „	Aruba
Clara C	20 „	Rio Hacha			
Rosa Maria H	20 „	Aruba			
Alix H	20 „	Barbados			
Clicia V	21 „	Maracaibo			
9 de Abril V	21 „	Maracaibo			

Het Nederl. S.S „Venezuela" komt morgen hier aan en vertrekt a.s. Maandag naar New-York.